

הידוש של מקרא

פרשת וישלח

יעקב יאמר עוד שמו, דמה הברכה בזה, ולמה בזה בירכו.

ואולי יש לומר דכוונת הכתוב הוא דיעקב היה לו איזה נפילה מן המדרגות שהיו לו, והיה בבחינה של ויותר יעקב לבדו, שכביכול הקב"ה שהיא השכינה הקדושה המלוה לאדם בכל שעה עזבתו, דממילא לכך נקרא לבדו, ואין ההדגש שלא היה עוד אדם עמו, דבזה מאי נפק"מ אם היו עמו או לא, אלא ודאי על השכינה איירי וכנ"ל.

וזה היה ע"י פחים קטנים, מרמז למעשים קטנים שהם עוונות כביכול אצל קדוש וטהור כיעקב אבינו, וזהו ויאבק איש עמו, והיינו שרו של עשו דהוא השטן וכדפירש ברמב"ן דהוא סמא"ל, שבא להכשילו לגמרי, ולכך אמר הכתוב דהיה זה עד עלות השחר, והיינו בזמן הכי חשוך ביום שהוא קודם עלות, אבל אומר הכתוב דאם כל זה שהיה הדבר בזמן נחות אצלו, דהיינו שהיה לבדו אחר הנפילה מן המדרגות, ושהיה השטן בעצמו נלחם עמו, ושהיה זה בזמן הכי חשוך, מ"מ וירא כי אין יכול לו, דנתגבר יעקב בכל כוחו ולא נכשל על ידי השטן ויכל לו.

ולכך בלית ברירה נגע השטן בכף יריכו, היינו שרצה להכשילו בעניין הירך והוא בענייני הקדושה וכדפירש באור החיים הק', אבל ותקע כף ירך יעקב בהאבקו עמו, משמע דגם בזה לא היה יכול לו שרו של עשו,

ויותר יעקב לבדו ויאבק איש עמו עד עלות השחר: וירא כי לא יכול לו ויגע בכף ירכו וגו' (לב, כה כו). היינו כדביאר רש"י הק' ששכח פחים קטנים וחזר להביאם, אז בא לו שרו של עשו ונאבק עמו עד עלות השחר.

ובאמת צריך ביאור מה רוצה הכתוב בכל זה, דלכאורה די לומר ויאבק איש עם יעקב ואח"כ להמשיך הפסוק הבא וירא כי אין יכול לו וגו', דלמאי בעינן למימר שהיה אז יעקב לבדו ושהיה כל זה עד עלות השחר, דלמאי נפק"מ, ואם לא לבד היה לא היה נאבק עמו האיש, וגם מה הנפק"מ כמה זמן היה כל זה דלכך אמרו עד עלות השחר.

עוד צריך ביאור כל העניין שנאבק עמו שרו של עשו, דעל מה נאבק עמו. עוד צריך ביאור מה הם הפחים קטנים שעליהם חזר יעקב שלכך ויותר לבדו.

עוד צריך ביאור למה כשראה שלא יוכל לו נגע דווקא בכף יריכו, דמה העניין בזה. ואחר זה למה בשביל מעשה זה שנגע בירך יעקב לא יאכלו בני ישראל את הגיד הנשה, דמה עניין איסור אכילה למה דתקע כף ירך יעקב בגיד הנשה.

עוד צריך ביאור למה כשביקש יעקב שיברכו, בירכו במה ששינה שמו לישראל ולא

חידושו

וישלה

של מקרא

ותקע עצמו שלא להכשל, רק להיות ועל גיד הנשה שלט בו הקליפה וכדפירש שם באור החיים, על כן לא יאכלו בני ישראל את הגיד הנשה, והביא שם רמז למה דעל זה שולט עדיין הקליפה מה שאין בו טעם בגיד הנשה, והבן.

וממילא ניהא דלכדו היינו שעזבתו השכינה כביכול, ועד עלות השחר היינו הזמן הקשה שאז החשכות החזקה ביותר, דמ"מ לא יכל לו. ולכך גם נאבק עמו שרו של עשו שהרי הוא השטן, ולכך נכע ביריכו להכשילו ולכן לא יאכלו הגיד הנשה כיון דשולט בו הקליפה.

ולפי זה גם ניהא למה אמר לו אחר זה לא יאמר עוד שמך יעקב אלא ישראל יהיה שמך, חוץ ממה דבפשיטות כאן הסכים שרו של עשו עמו על הברכות, וכדפירש רש"י הק' שלא יאמר דבעקבה וערמה קיבלם אלא בבחינת ישראל בשררה וגלוי פנים, יש בזה עוד עניין ע"פ הנ"ל דלא יאמר עוד שמו יעקב שהוא לשון קטן ודל אלא יהא שמו ישראל שהוא לשון גדלות ושררה כדהוזכר בזהר הק' ועוד ספרים, דהרי לא יכל לו השטן להכשילו.

דממילא ניהא גם למה הוה בזה ברכה אחר שביקשו שיברכנו, דכשם ששרית כאן עם אלקים ותוכל, כך שיהא להבא בכל זמן שיהא בבחינת ישראל לשון גדלות ושרה. ולכך בזה דווקא בירכו, דבזה נתנסה כאן ויכל לו.

ולפי זה גם ניהא למה אח"כ אמר לו כי שרית עם אלקים ואנשים ותוכל, דלכאורה קשה דאם עם אלקים דהיינו לשרו של עשו יכל, כ"ש דלאנשים שהיינו ללבן ועשו כדפירש ברש"י הק' דיכל להם, ומה חידוש איכא

בזה, והיה לכתוב להקדים ולומר דשרית עם אנשים ואלקים ותוכל דרבותא יותר הוא.

אלא לפי דברינו ניהא דהרי בתחילה רצה להכשילו בהאבקו עמו דהיינו עם אלקים, ולא יכל לו, ורק אח"כ רצה להכשילו בעניין אנשים שהוא בענייני הקדושה, וגם בזה לא יכל לו, ולכך ישראל יהא שמך.

ויאמר אליו אדני ידע כי הילדים רכים והצאן והבקר עלות עלי ודפקום יום אחד ומתו כל הצאן: יעבר נא אדני לפני עבדו ואני אתנהלה לאטי וגו' (לג יג יד). היינו דהטעם שאומר לו יעקב שיעבור הוא לפניו, שהרי ליעקב יש צאן ובקר וא"א לקחתם במרוצה ליגעם דבכך ימותו, וכן משום שהילדים רכים.

אבל באמת תימה הוא שהרי גם לעשו יש לו עכשיו צאן ובקר מה שקיבל מיעקב, ואיך הוא כן יוכל לילך במרוצה, הרי גם צאנו יכולים למות מחמת הדרך הזו, וממילא מה יועיל לו ליעקב כל זאת, הרי גם עשו לא ילך מהר, ולמה אמר לו יעבר נא אדני לפני עבדו.

וצריך לומר דזהו דאמר לו יעקב והצאן והבקר 'עלות עלי, דלכאורה מה רצה בהא דאמר עלות עלי, אלא היינו כתרגומו וענא ותורי מינקתא עלי, דהצאן הקטנים שהן עדיין מיניקות אלו הם עלי, דאלו נשאר אצל יעקב ועליו לטפל בצרכיהם, וממילא הגם דלעשו גם איכא צאן ובקר שהרי הביא לו יעקב, מ"מ אלו יכולים לילך מהר שהרי אינם קטנים המניקות, ולכן יעבר נא אדני לפני עבדו, ומשא"כ יעקב עצמו שהצאן המניקות אצלו וילדיו רכים אמר אתנהלה לאטי.

חידושו

וישלה

של מקרא

ויבא יעקב שלם עיר שכם (לג, יח). עיין רש"י הק' שביאר דהיה שלם בגופו שנתרפא מצלעתו, שלם בממונו שלא חסר כלום מכל אותו דורון, שלם בתורתו שלא שכח תלמודו בבית לבן.

ודאי גם היה שלם בגופו ובממונו משום דהיה שלם בתורתו, וכפי שאמרנו לעיל דהחש בכל גופו יעסוק בתורה ומי שתורתו אומנותו מלאכתו נעשית ע"י אחרים.

וצריך ביאור דלכאורה היה להקדים החשוב תחילה, מה דהיה שלם בתורתו, ואח"כ שלם בגופו ושלם בממונו, ולמה נקט תורתו בסיפא.

ולכך אמר רש"י בתחילה דהיה שלם בגופו ובממונו, דאח"כ אומר לנו מניין לו זאת מכך שהיה שלם בתורתו וכדכתיב ויבא יעקב שלם.

עוד קשה למה לא נקט רק שלם בתורתו, וממילא מכך נדע שגם שלם בגופו ובממונו, שהרי אמרו חז"ל החש בראשו יעסוק בתורה החש בכל גופו יעסוק בתורה, דממילא אם שלם בתורתו הוא פשוט שגם שלם בגופו ונתרפא מצלעתו.

ויאמר לו אלקים שמך יעקב לא יקרא עוד שמך יעקב כי אם ישראל יהיה שמך ויקרא את שמו ישראל (לה, ט). הלשון כאן קצת משונה, דלכאורה היה די לומר ויאמר לו אלקים לא יקרא עוד שמך יעקב כי אם ישראל יהיה שמך, ולמאי אמר הכתוב בתחילה שמך יעקב, וגם למאי חזר הכתוב בסופו ויקרא את שמו ישראל.

וכן גבי ממונו, אמרו בחז"ל דמי שתורתם אומנותם כרשב"י וחביריו מלאכתם נעשית על ידי אחרים, דממילא ברור דאם הוא שלם בתורתו שלא יהא חסר בממונו.

עוד קשה דבאמת מצינו כמה פעמים שנקרא יעקב אח"כ בשמו יעקב, על אף שכבר אמר כאן הכתוב לא יקרא עוד שמך יעקב, ואיך יתכן כזאת, ומאי שנא באברהם שלא מצינו כן, ואדרבא הקורא לאברהם אברם עובר בעשה, ומאי שנא יעקב דאינו כן.

עוד קשה מניין לו לרש"י דשלם היינו בכל השלמויות, הרי אפשר שהיה שלם בדבר אחד ועל זה אמר הכתוב ויבא יעקב שלם, ומניין לו לכל ג' אלו ששלם היה בהם.

ועיין בזהר הק' שכבר הקשה כעין זה, ושם ביאר בזהר דלא ביטל הקב"ה שמו יעקב לגמרי, אלא רק שינה שמו שלא יקרא רק בשמו יעקב, דיש מקומות שיש לו ליקרא בשמו יעקב דהיינו קטן ודל, וכגון בין שונאיו וכדומה, ומשא"כ שלא בין שונאיו בסתם יש לקרותו בשמו ישראל דהוא לשון גדלות ושררה.

ואפי' דבשפתי חכמים ביאר דשלם סתם משמע שלם שלמותו דהי מנייהו מפקת, מ"מ קשה דהרי יש לומר דהיות ושלם בתורתו הוא העיקר אצל איש צדיק כיעקב, ממילא יהא נקרא בזה לבד שלם, ועדיין יקשה מניין לרש"י שהיה שלם גם בגופו וממונו.

ולפי זה יש לומר דזהו כוונת הכתוב כאן בתחילה הא דאמר שמך יעקב, היינו שלא תחשוב שעכשיו מבטל שמו יעקב לגמרי,

ואולי יש לומר דבאמת זהו כוונת רש"י דהיות ושלם מפרשינן על תורתו, דבזה שהוא העיקר אצלו כבר נקרא שלם, וממילא

חידושו

וישלה

של מקרא

שמו מאברם לאברהם לא היה צורך
לקרוא לו שם חדש כמו כאן.

אלא באמת שמך יעקב וגם אח"כ יקרא
בשם זה, רק דלא יקרא עוד שמך יעקב
דהיינו רק יעקב, אלא כי אם ישראל יהיה
שמך, היינו דבסתם כך יהא שמו וכנ"ל.

והיות ולא ביטל שמו יעקב לא היה די להחליף
שמו, אלא דהיה צריך להוסיף לו שם חדש,
ולכך אמר הכתוב אח"כ ויקרא את שמו
ישראל, ומשא"כ באברהם דרק נשתנה

יוצא לאור ע"י הר"ר זלמן חיים הומינר הי"ו, מחבר גליון 'דפירשנו' על הדף היומי,
קרית קרעטשניף רחובות.

להנצחות ולרשימת תפוצה וכן לכל ענייני הגיליון ניתן לפנות למס' פאלפון
0533132203 או למייל sh0533132203@gmail.com